

Samenwerkend Toezicht Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitkomsten verbeterpunten toezichtonderzoek Dordrecht

Aanpak: Sociale- en Jeugdteams en Reset
(2013: Gezinscoaching en Reset Thuisbegeleiding)

Juni 2015

Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ) verstaat onder een gezin met geringe sociale redzaamheid een gezin met chronische problemen op meerdere leefgebieden (minimaal vier), waarvan de ouders niet in staat zijn deze problemen zelf op te lossen.

Kinderen van dat gezin lopen hierdoor permanent risico's en/of ondervinden problemen. Het gezin kent vaak een historie van – vastgelopen – hulpverleningstrajecten die niet tot het gewenste resultaat hebben geleid.

- Gezin: omvat één of meerdere ouders, één of meerdere kinderen;
- Chronisch: de problematiek is blijvend, maar kan wel in intensiteit fluctueren;
- Leefgebieden: gezin, wonen, werk, inkomen, gezondheid, onderwijs en veiligheid.

Inleiding

In 2013 heeft STJ in Dordrecht de aanpakken Gezinscoaching en Reset Thuisbegeleiding op beleidsniveau getoetst aan de hand van het toetsingskader GGSR. Het toetsingskader GGSR bestaat uit vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Ontwikkeling 2014

Op 12 december 2014 heeft de gemeente aan STJ gepresenteerd op welke wijze de verbeterpunten uit de factsheet *Uitkomsten Toezichtonderzoek Dordrecht* op beleidsniveau zijn opgepakt.

In het afgelopen jaar heeft de gemeente Dordrecht zich gericht op de vormgeving van de jeugdhulp na de transitie. De gemeente heeft daartoe een beleidsplan jeugd opgesteld. In het beleidsplan staan de jeugdige en het gezin centraal. Het ondersteunen van (kwetsbare) gezinnen begint voor de gemeente Dordrecht in de samenleving die bestaat uit basisvoorzieningen zoals huisartsen, jongerenwerk, religieuze organisaties, politie, scholen, verenigingen en sociale teams. Dordrecht heeft er voor gekozen om de zorg en ondersteuning gebiedsgericht te organiseren in vijf sociale teams. De sociale teams zijn de voordeur voor informatie, advies en ondersteuning. In deze teams werken deskundigen die een antwoord hebben op uiteenlopende vragen van inwoners van alle leeftijden.

Het Dordtse model bestaat uit een combinatie van drie schakels:

1. WijkInformatiePunt
2. Sociaal wijkteam
3. Wijknetwerk

Bij het WijkInformatiePunt kunnen burgers met al hun vragen terecht. Het sociaal team is een generalistisch team. Het zijn generalisten met behoud van hun specialisme: algemeen maatschappelijk werk (Vivenz), cliëntondersteuning (MEE), pedagogen (Careyn), integraal casemanagers (Flexus Jeugdplein), medewerkers woningcorporatie (Woonbron, Trivire) en zichtbare schakel wijkverpleegkundigen (Aafje, Internos, Wielborgh). Daarnaast is er een wijknetwerk van professionals van ca. 25 organisaties (zorg, wonen, welzijn, onderwijs, sport, politie etc.) met als doel: het verbeteren van de samenwerking in het algemeen, korte lijnen tussen de

organisaties te faciliteren en snel te kunnen schakelen op casusniveau en netwerken en het delen van kennis. De sociale teams zijn in alle gevallen de voordeur van de jeugdhulp in Dordrecht. Wanneer het gaat om meer specifieke vragen over jeugdzorg heeft elk sociaal team direct toegang tot een jeugdteam. De beroepskrachten in de jeugdteams verlenen jeugdhulp of jeugdzorg bij specifieke opgroei- en opvoedvragen, geestelijke gezondheidszorg en zorg voor kinderen met een verstandelijke beperking. Als het nodig is hebben zij hierbij toegang tot de zorgaanbieders in de regio.

Er zijn drie jeugdteams in Dordrecht. Binnen een gebied werkt het jeugdteam samen met het sociale team maar ook met andere instellingen, zoals scholen, huisartsen en politie. Gezinnen met een hulpvraag krijgen binnen het jeugdteam een vast aanspreekpunt. Dit is volgens de nieuwe aanpak '1 gezin - 1 plan - 1 begeleider'. Het gezin maakt samen met de begeleider een plan voor de meest passende jeugdhulp. Als het nodig is voor de uitvoering van het plan, kan de begeleider er een of meer andere hulpverleners bijhalen. De begeleider blijft het vaste aanspreekpunt.

Bij de hulp die de jeugdteams verlenen, gelden vier belangrijke uitgangspunten:

1. De hulpvraag van de (potentiële) cliënt is het uitgangspunt van de hulp, niet het aanbod van bestaande instellingen voor jeugdzorg en -hulp.
2. Hulp wordt integraal gericht aan een familie. In eerste instantie is dat het directe gezin, maar indien nodig worden ook anderen, bijvoorbeeld betrokken familieleden of onderwijsprofessionals, bij de hulp betrokken.
3. De hulp wordt zo dicht mogelijk bij de vertrouwde omgeving van het kind en het gezin gegeven. Als het kan in de wijk en met behulp van het eigen netwerk van het kind of gezin.
4. Indien nodig kunnen de jeugdprofessionals zwaardere, specialistische hulp inschakelen.

De aanpak Reset Thuisbegeleiding zal binnen de transitie blijven bestaan. De aanpak gezinscoaching zal in 2015 stoppen. Dit in verband met de komst van de jeugdteams. Vanwege de ontwikkelingen op het gebied van de transitie en oprichting van de sociale teams en jeugdteams heeft de gemeente Dordrecht de verbeterpunten van STJ niet expliciet opgepakt.

Het overzicht op de volgende pagina's geeft weer of de verbeterpunten uit 2013 zijn opgepakt, en zo ja, op welke wijze dit is gebeurd. Dit overzicht gaat alleen in op de verbeterpunten die STJ in 2013 heeft benoemd, de punten waarop de aanpak al in 2013 een ✓ scoorde zijn niet opnieuw getoetst.

Aanpak Gezinscoaching

De aanpak gezinscoaching zal met de start van de jeugdteams op 1 januari 2015 stoppen. Er is niet expliciet sprake van een doorontwikkeling van de aanpak naar het jeugdteam. De gegeven informatie op de volgende pagina's geven wel deze doorontwikkeling weer.

Uitkomsten verbeterpunten

Aanpak		
Indicator	2013	2014
Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	X Zowel de gemeente als de netwerkpartners geven aan dat de aanpak wordt afgesloten als het gezin niet meer wil meewerken of niet meer openstaat voor hulpverlening. Dit is opmerkelijk omdat de aanpak voor gezinnen bedoeld is, die weinig tot geen vertrouwen hebben in de reguliere hulpverlening. Volgens drie van de vier ondervraagden worden er geen dwang- en drangmaatregelen ingezet. Eén netwerkpartner denkt hier anders over en geeft als voorbeeld een dreigende uithuisplaatsing, of het nemen van een maatregel als het gezin niet wil meewerken aan oplossingen.	✓ Binnen het nieuwe stelsel heeft het jeugdteam de mogelijkheid om jeugdhulp in te zetten als de zorg die zij bieden niet afdoende is. Daarnaast kan het jeugdteam, als het gezin niet meer wil meewerken, een verzoek tot gedwongen hulpverlening doen bij de Raad voor de Kinderbescherming. Binnen het jeugdteam is geen vast aantal uren per gezin bepaald.

Samenwerking		
Indicator	2013	2014
Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	X Er is geen opschaling geregeld. Knelpunten worden besproken in het gezinscoachpool-overleg. Over het opschalen of handelen bij stagnaties in de zorg is ook in de genoemde documenten niets gevonden.	X Er is geen opschaling geregeld. De gemeente heeft – nog – geen zicht op hoe dit in de praktijk gaat.
Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	X Er zijn weinig partijen verbonden aan de aanpak. Onderwijs wordt bijvoorbeeld gemist, terwijl een van de kenmerken van de toelating tot deze aanpak een kind jonger dan achttien jaar is.	X De gemeente heeft veel tijd geïnvesteerd in de opzet van de jeugdteams. Inmiddels zijn alle belangrijke partijen, zoals de huisarts, over de jeugdteams geïnformeerd. Vragen als: hoe haken we het onderwijs aan? Waar is behoefte aan? Moeten nog beantwoord worden en concrete afspraken moeten nog gemaakt worden. De gemeente gaat in 2015 afstemming zoeken met de relevante partijen.
Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	X Er zijn geen schriftelijke afspraken over de wijze van samenwerking binnen deze aanpak.	X Voor de jeugdteams is de gemeente bezig om samenwerkingsafspraken te maken met betrokken partijen. Er zijn voornamelijk nog informele afspraken, de komende tijd moeten deze worden geformaliseerd.

Vervolg uitkomsten verbeterpunten

Continu		
Indicator	2013	2014
De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	X De aanpak duurt maximaal 40 uur. het is niet duidelijk of dit aantal opgehoogd wordt als de resultaten voor het gezin nog niet zijn behaald.	✓ Binnen het jeugdteam is geen vast aantal uren per gezin bepaald. De zorg wordt geboden zolang het jeugdteam deze nodig acht.
Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	X De gemeente en de netwerkpartners zijn het niet met elkaar eens of er wel of geen afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat deze gezinnen moeten wachten op de benodigde zorg en ondersteuning. Een netwerkpartner stelt wel dat het gezin voorrang krijgt op de wachtlijst.	X Er zijn geen specifieke afspraken gemaakt op het gebied van wachttijden. Wel wordt door het nieuwe stelsel de inzet van intensievere zorg vormgegeven. Het jeugdteam kan zelf ondersteuning bieden, maar ook jeugdhulp inzetten of een verzoek tot gedwongen hulpverlening bij de Raad voor de Kinderbescherming doen.

Uitkomsten verbeterpunten

Aanpak		
Indicator	2013	2014
De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR. De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR. De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	X De gemeente zegt niet te weten of er een gezamenlijke visie is ontwikkeld op de aanpak voor GGSR	X De gemeente heeft een beleidsplan jeugd opgesteld. Hierin is geen visie op de groep GGSR opgenomen. Volgens de gemeente moet dit nog in nieuw ontwikkeld beleid opgenomen worden. Mogelijk wordt de visie meegenomen in een nog op te stellen samenwerkingovereenkomst. Hierover is binnen de gemeenten nog geen besluit genomen. De gemeente heeft er voor gekozen om het aanvullende beleid te laten volgen op de uitvoering. Wat betreft de kaders van het jeugdbeleid zijn deze wel opgesteld. Hiervoor geldt dat de vertaling naar de uitvoering nog gemaakt moet worden.
De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	X Er zijn geen afspraken gemaakt over de doorzettingsmacht van de regisseur.	X Binnen de aanpak Reset Thuisbegeleiding zijn hierover geen afspraken gemaakt. Daarnaast zijn er op dit moment nog geen afspraken gemaakt over de doorzettingsmacht binnen de jeugdteams. Hierover moeten nog afspraken gemaakt worden. Volgens de gemeente is dit een ontwikkelpunt.
De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	X Het merendeel van de netwerkpartners is van mening dat er selectie-eisen zijn voor een regisseur. Over de caseload wordt verschillend gedacht. Het is daardoor niet duidelijk in hoeverre de regisseur voldoende is toegerust.	X De situatie is ongewijzigd.
Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	X De gemeente en twee van de netwerkpartners geven aan dat de aanpak wordt afgesloten als het gezin niet meer wil meewerken. Alle ondervraagden zijn het met elkaar eens, dat het behalen van de doelen van het gezin een goede reden is om de aanpak af te sluiten. Over het wel of niet toepassen van dwang en drangmaatregelen wordt verschillend gedacht. De helft van de ondervraagden is van mening dat er geen dwang en drangmaatregelen ingezet worden. De anderen geven aan dat dit wel het geval is en geven als voorbeelden: bij het vermoeden van mishandeling, of bij een dreigende ontruiming of bij het niet nakomen van het betalen van (huur)schulden.	X De situatie is ongewijzigd. Wel geeft de gemeente aan dat zij in 2015 meer de focus gaan leggen op de maatschappelijk behaalde resultaten. De gemeente maakt deze beweging samen met de netwerkpartners.

Vervolg uitkomsten verbeterpunten

Samenwerking		
Indicator	2013	2014
Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	X Er zijn geen opschalingsmogelijkheden geregeld.	✓ Binnen het nieuwe stelsel schakelt het sociale team Reset Thuisbegeleiding in. Indien de zorg vanuit het sociale team niet voldoende is, is het mogelijk dat het sociale team opschaaft naar het jeugdteam.
Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	X Niet alle relevante partijen zijn betrokken bij de aanpak. Zo worden met name politie, woningbouw en onderwijs gemist.	✓ Omdat het sociale team Reset Thuisbegeleiding inzet is daardoor een link gelegd met de politie en onderwijs. De sociale teams hebben goed contact met de politie, zij weten elkaar goed te vinden. Met het onderwijs is afgesproken dat het sociale team contact onderhoud met schoolmaatschappelijk werk. Jongerenwerkers kennen de weg naar de sociale teams. Hierover zijn op dit moment nog geen formele afspraken gemaakt.
Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	X Er zijn geen samenwerkingsafspraken vastgesteld op papier.	X Samenwerkingsconvenanten voor de sociale teams met de gesubsidieerde organisaties worden in het eerste kwartaal van 2015 opgesteld.

Continu		
Indicator	2013	2014
De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	X De gemeente stelt dat er per gezin 70 uur beschikbaar is, dat de duur van de periode niet uitmaakt. Hierdoor ontstaat het risico dat het aantal uren de beslissende factor is om de aanpak af te sluiten in plaats van het wel of niet opgelost hebben van de problemen in het gezin.	X Deze situatie is ongewijzigd. Het maximum aantal uren voor de aanpak is hetzelfde gebleven. Er wordt binnen de gemeente wel overwogen of het aantal uren losgelaten zal worden. Dit omdat de gemeente meer de focus wil leggen op maatschappelijk behaalde resultaten. Deze beweging wil de gemeente samen maken met de netwerkpartners.
Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	X Alle ondervraagden geven aan dat er geen afspraken zijn gemaakt om te voorkomen dat gezinnen moeten wachten op de benodigde zorg en ondersteuning.	X Er zijn nog geen afspraken gemaakt. Daarnaast wordt er bij de gemeente in 2015 afgewogen wat er in de sociale teams nodig is.
Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	X Er zijn geen duidelijke afspraken gemaakt over de nazorg voor gezinnen in deze aanpak. Iedere ondervraagde geeft een andere inhoud aan. De een stelt dat er geen afspraken zijn gemaakt. De ander is van mening dat dit wel het geval is, maar geeft verder geen uitleg. En er wordt een opmerking gemaakt dat altijd zwaardere zorg ingezet kan worden.	X Er zijn geen specifieke afspraken gemaakt rondom wachttijden. Wel wordt door het nieuwe stelsel de inzet van intensievere zorg vormgegeven. De aanpak Reset Thuisbegeleiding wordt ingezet vanuit het sociale team. Als blijkt dat het sociale team onvoldoende zorg kan bieden dan schakelen zij het jeugdteam in. Het jeugdteam kan zelf ondersteuning bieden, maar ook jeugdhulp inzetten.